

СТАНОВИЩЕ НА СЪЮЗА НА ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ

СТРАТЕГИЧЕСКИЯТ ПРЕГЛЕД НА СИГУРНОСТТА И ОТБРАНАТА ИЗИСКВА СТРАТЕГИЧЕСКО МИСЛЕНЕ И НОВ ГРАДИВЕН ПОДХОД

мл. лейт. о.з. инж. Петър Велчев,
председател на СВВП

Ръководството на Съюза на военноинвалидите и военнопострадалите (СВВП) приветства и подкрепя инициативата за извършване на Стратегически преглед на сигурността и отбраната на Република България. Такъв обхвaten преглед може да се осъществи единствено от институционализиран междуведомствен орган, в чиито съставни работни групи или комисии са интегрирани по компетентност експерти от неправителствения сектор (военнопатриотични съюзи и организации) и представители на академичната общност. В този смисъл Министерството на отбраната (МО) следва да е натоварено единствено с прегледа на военните аспекти на националната сигурност в контекста на трите мисии на Българската армия (БА) и взаимодействието ѝ с органите за сигурност и обществен ред. Приемаме извършването на този преглед като стъпка напред за спешно укрепване на двата основни стълба на сигурността – МО и МВР, като изцяло отговорни за гражданската сигурност.

2. По обхвата на прегледа, подходи, организация и очаквани крайни резултати.

Прегледът следва да отговори на редица negliжирани до сега **въпроси и проблеми**, свързани с военната ни сигурност. Например, каква армия искаме да притежаваме – експедиционен корпус тип лека пехота за споделяне на съюзнически ангажименти извън националната територия или армия със способности за успешно осъществяване на териториалната отбрана и операции по подкрепа на населението при мирновременни кризи? В този смисъл, **съществува ли баланс** между трите мисии на БА? Според нас в момента той е силно нарушен в ущърб на конституционните задължения на БА. Затова питаме – в резултат от непрекъснатите реформи във въоръжените ни сили, успяхме ли да повишим нивото на военната ни сигурност?

Убедени сме, че Стратегическият преглед следва да се проведе по прозрачен начин **в контекста на чл. 3-ти от Вашингтонския договор**, за да се осведоми широката общественост какви са възможностите на БА за действия в автономен национален режим. Само така укрепването и развитието на въоръжените ни сили ще получи достатъчна обществена подкрепа. Каква да бъде числеността, структурата и учебно-бойната подготовка на личния състав на БА в контекста на новите предизвикателства и заплахи? Кои родове войски и способности следва да развиваме приоритетно? Сегашната дислокация и численост на войските дават ли възможност за осъществяване на териториалната отбрана и оперативна подкрепа на населението?

Стратегическият преглед, визиращ сектора „Отбрана”, следва да обхване редица стратегически аспекти на военната ни сигурност, съотнесени към **опита на държавите членки на НАТО и ЕС**. В този смисъл той трябва да даде детайлен отговор на въпроса

защо редица държави от Съвета на Европа като Австрия, Кипър, Дания, Естония, Финландия, Норвегия, Швейцария и Турция поддържат задължителна военна служба и нямат намерение да се отказват от наборните си армии. Защо Германия поддържа армия от смесен тип, разчитайки в голяма степен и на корпуса на доброволците наборници? Тези държави по-застрашени ли са от България? В тази връзка прегледът следва ясно и категорично да посочи необходимостта и възможностите за изпълнение на доброволна или задължителна наборна военна служба в Република България. Има ли друга армия в НАТО и ЗЕС, освен българската, която е изцяло професионална и която не разполага с изграден многостепенен (в това число и доброволен) резерв на въоръжените си сили? Защо САЩ, Великобритания, Норвегия, Швейцария и Литва, освен армейски резерв, изграждат и поддържат формирания тип Национална гвардия, съставени от граждани-войници, подчинени на гражданско-военна и териториално-милиционна система? Те по-застрашени ли са от нас? Компетентните експерти от МО са длъжни да отговорят на тези въпроси пред българското общество!

Разбира се, прегледът следва да обхване и всички **взаимовръзки и подчинеността** на структурите на МО и БА. Той трябва да се произнесе по отношение на ефективността и целесъобразността на структурните звена на администрацията на МО, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и БА, с цел изясняване на отговорностите, недопускане на дублиращи функции и оптимално оперативно използване на войските. Надяваме се прегледът да способства за укрепването на военната експертиза и издигането на авторитета ѝ в съответствие с реалностите, предизвикателствата и заплахите за националната сигурност и отбраната на страната. В тази връзка следва да се **изяснят отдавна дискутирани въпроси**. Например, целесъобразно ли е преминаването на Служба „Военна полиция” на пряко подчинение на началника на отбраната? Необходимо ли е създаването на Общо командване на специалните сили, също пряко подчинено на началника на отбраната? Ще се възстанови ли статута на командирите на видовете ВС като командващи на сухопътните, военновъздушните и военноморските сили? Надяваме се Стратегическият преглед да ревизира всички параметри и преустанови действията, свързани с недопустимото отслабване на военната мощ на Република България, заложи във втората „Бяла книга” и „План 2014”.

Стратегическият преглед не бива да подминава и **социалните измерения** на полагания от хората в отбраната труд. Приветстваме и горещо подкрепяме намерението на министър Ангел Найденов и екипът му за възстановяване на дирекция „Социална политика” в МО. Очакваме в нея да заработи звено за работа с военноинвалидите и военнопострадалите, което ще възстанови традицията и законодателството от 1925 – 1936 г. Прегледът следва да определи и кои от сградите и имотите с отпаднала необходимост за МО и БА следва да се предоставят за изграждане и поддържане на социални домове за военноинвалиди, военнопострадали, ветерани и запасни чиновци, изпаднали в тежко социално положение. За съжаление броя на тези хора непрекъснато се увеличава. В този смисъл следва да се помисли и за размера на пенсиите на изброените категории запасни чиновци. Необходимо е най-после да отпадне „таванът” на размера на пенсиите за военните пенсионери и същите да освободят длъжности и щатове за

назначаване на цивилни експерти в държавната администрация. Това ще бъде правилна стъпка по отношение на укрепването на гражданския контрол в МО и БА и ще доведе до спестяване на значителни бюджетни средства, които следва да се пренасочват към социално подпомагане на кадровите военнослужещи, запасните чиновци и резервистите. От съществено и спешно повишение на пенсиите се нуждаят и военноинвалидите и военнопострадалите. Убедени сме, че само социално обезпечена армия може да бъде силно мотивирана и да притежава висок боен дух с готовност за участие във военен сблъсък. Надяваме се също така, предложението на Общественият съвет по въпросите на отбраната (ОСВО) за изграждане на малка структура за военно-исторически изследвания и издирване на военноисторически ценности, да бъде осъществено чрез новия Устройствен правилник на МО.

Очакваме **резултатите** от Стратегическия преглед да бъдат оформени като **Национална стратегия за сигурност и отбрана**, въз основа на която да се разработи **Стратегически план за развитие на ВС**, създаващ условия за изграждане и поддържане на ефективни и автономни отбранителни способности. Националната стратегия и Стратегическия план следва да бъдат дискутирани и приети от Народното събрание. Констатираните проблемни области, несъответствия и неадекватно състояние да не се обвързват с финансови стойности, създаващи предпоставки за налагане на автоцензура сред натоварените с тази отговорна национална задача експерти.

2. По проблемите на междуведомственото взаимодействие

Извършването на подобен Стратегически преглед изисква възможно най-високо ниво на представителност, експертност и контрол. То не бива да пада под ранга на вицепремиер или председател на парламентарна комисия, натоварен с ръководството на междуведомствена работна група или временна парламентарна комисия за извършване на прегледа. Всяко министерство или ведомство следва да покани в състава на работните си групи изявени експерти от съответната област. Резултатите от прегледа следва да се оформят като дългосрочни стратегически документи, приети от Народното събрание. Времето за осъществяване на прегледа не бива да надхвърля периода след месеците март-април на 2014 година.

3. По приноса на неправителствените и академичните организации

Добре известен е фактът, че в резултат на безсмислени и хаотични реформи, от системата на МО и БА бяха лекомислено и безотговорно освободени голям брой доказани експерти. Част от тях се включиха в дейността на военнопатриотичните съюзи и организации, а други продължават да изследват състоянието и перспективите пред военната ни сигурност като независими експерти. Тези хора следва да бъдат привлечени в дейностите по извършването на прегледа. Основен неправителствен субект в това отношение е създаденият през 2011 г. Обществен съвет по въпросите на отбраната (ОСВО), председателстван от ген.-лейт. о.р. Кирил Цветков. Днес в него членуват общо 26 военнопатриотични съюзи и организации, част от които са традиционни и национално представителни. Потенциалът на ОСВО и на академичната общност следва да се използва и за осветляване на проблемите, свързани със сътрудничеството и взаимодействието между фирмите от националния военнопромишлен комплекс и Българската армия, с цел задоволяване на част от потребностите ѝ.